

Ekim 1970

Bilim ve Teknik dergisinin 35. sayısında "Kompüter ve Sanat" başlıklı yazı kapak konusu olarak seçilmiş. Kompüterlerin daha doğrusu bilgisayarların yaşantımıza girmeye başladığı yıllarda yazılmış ilginç bir yazı. Bu ayki köşemizde bu yazıdan alıntılar yaptık.

Bilim ve Teknik'in Ekim 1970 sayısının içeriğini oluşturan diğer bazı başlıklar şöyle: İnsan Beyni Gibi Öğrenen Bir Elektronik Hesap Makinesi, Elektronik Beyin ve Hastalık Teşhisi, İnsana Benzeyen Makineler ve Muhtemel Sonuçları, Şimdi de Otomobiller Ayakta Gidiyor, İlk Sentetik Enzim Yapıldı, Lazer Işıklarının Yeni Uygulamaları, İyi İnsanlara Olan İhtiyaç, Bilinen Eski Aletler için Yeni Şekiller.

Yaratıcı Kompüterler

Kompüterler o kadar aramıza girdi ki, neredyse onlarsız bir dünya düşünmek kabil olmayacak. Fakat şimdiye kadar onlar büyük hesaplar yapıyorlar, matematikçilerin yıllarca, hatta yüzyıllarca çözmek için uğraştıkları problem ve formülleri birkaç saniyede sonuçluyorlardı. Ekonomlar, fütürologlar, fizikçiler ve daha birçok bilginler büyük bir memnulukla onlardan faydalanıyorlar ve onların yardımıyla geleceğe ait planlar yapıyorlardı. Hatta Amerikan ve Rus satranç uzmanları kompüterlerle maçlar bile yaptırıyorlardı.

Fakat artık kompüterler daha ileri gitmeye başladı, edebiyat ve sanat alanlarına da el attı. Gerçi onun yazdığı şiirler yeni şiir yazmaya başlayan on yaşındaki çocuklarınkinden pek ileri gidemiyor fakat "sanat hayatı" göz önünde tutulursa bugünün kompüterleri de "10 yaşındadır". Yakın gelecekte belki o en verimli insanları bile geride bırakacağı sanat dalları bulacaktır.

Aslına bakılırsa, endüstriyel proje çizen kompüterler bu alanda çok büyük bir istidat göstermişlerdir. Mesela dükkânların vitrinlerinde hoşumuza giden desenli bir kravatı yapabilmek için ressamın (desencinin) en aşağı 200 saat uğraşması gerekir.

Kompüter saf sanat alanına da elini uzatmaktadır. Mesela koşan bir adam ve bir Coca Cola şişesinden sonunda Afrika kıtası çıkacak şekilde modern bir tablo meydana getirebilmektedir. Bir ressam yalnız başına beceremeyeceği birçok şeyi kompüterlerin yardımıyla yapmayı başarabilmektedir. 1968 ve 1969 yıllarında tanınmış müzelerde kompüterlerin yaptıkları tablolar yetkili topluluklara gösterilmiştir.

Kompüterler birçok milletlerarası derginin kapaklarını çizmiş, eleştiricilerin ve halkın dikkatini çekmeye başlamıştır. Kompüter tarafından yapılan Mondrian'ın "Çizgilerden Bir Kompozisyon" adlı tablosuna benzeyen rastgele bir resim ile orijinalinin reproduksiyonları 100 kişiye gönderilmiş ve içlerinden yalnız 28'i kompüterin yaptığı resmi ayırtabilmiş, inceleyenlerden 50'si de kompüterin resmini Mondrian'ın resmine tercih etmiştir.

Tabii, bir kompüter deseni yapan veya daha baştan itibaren gerekli bilgilerle onu besleyen adamdan daha iyi olamaz. Onun insana karşı üstünlüğü, hayret edilecek kadar fazla sayıda unsur hayret edilecek kadar kısa bir zamanda üretebilme-

sidir. Fakat makinenin dışarı verdiği her şey, yine insanın içeriye verdiği şeylere bağlıdır. İçine para atınca çiklet veren makineden, ne kadar mükemmel olursa olsun, pırlanta alamazsınız.

Kompüterin temel prensibi hayret edilecek kadar basittir. Bütün tesis elektrik ve elektronik elemanlardan bir araya gelir ve bunlar yenilenir durur. İşlemesi de şöyledir: Önceden tespit edilmiş bir voltajın (örneğin 6 volt) bulunuşu "1" sayısını temsil eder. Bulunmayışı ise "0". Bu sisteme binar sistem derler. Biz onar sistemle hesap yapmaya alışkınız ve bununla binar sisteme nazaran daha çabuk işlem yapabilirsiniz.

Gittikçe daha fazla kompüter yaygın ve editörlük işlerinde kullanılmaktadır. Bir süre önce tanınmış bir dergi editörlük işlerini hızlandırmak için bir kompüter kullanmaya karar vermişti. Kolon veya sayfa tasnihlerini okumak yerine doğrudan doğruya kompüterin baskısı okunuyordu.

Kompüter kullanmaya başlayan her insan gibi editörler bu başlangıç dönemini çok güç buldular. İlk günlerde sistemi kontrol ederken kompüter arada bir hikâyeyi yutuveriyor ve onu emirle geriye vermeyi reddediyor, tabii işe yeniden başlamak zorunluluğu ortaya çıkıyordu.

Bütün bu usandırıcı güçlüklerle rağmen sanat ve onunla ilgili yaratıcı alanlarda kompüterle ilgili başarılar o kadar arttı ki makine ile yapılmış eserleri gösteren başlı başına katalogların bile yayınlanmasına ihtiyaç görüldü. Konu alanları sanattan müziğe, ağır ve hafif tiyatro eserlerine, fotoğrafçılığa, bale tertibine, film ve daha başka estetik yetenekleri gerekli kılan alanlara kadar uzandı.

Birçok başka kompüter de daha az bilimsel alanlarda birç oynayarak, aşk mektupları yazarak, eski Latince özdeyişler söyleyerek veya hikâyeler yazarak marifetlerini göstermektedirler.